

Dyslexieprotocol van De Oostpoort

Wat is dyslexie en hoe wil de Oostpoort daarmee omgaan ?

Er zijn al vele boeken geschreven over dyslexie. Dit protocol heeft niet tot doel dyslexie nog eens uitgebreid uit te leggen. Wel willen we een eenduidige aanpak in het traject rond dyslexie en ernstige lees- en spellingsproblemen beschrijven, waardoor ouders en leerkrachten helder hebben wat wel en niet mogelijk is op de Oostpoort.

Bij ongeveer 4% van de leerlingen, dus gemiddeld een per klas, is er sprake van een ernstige lees-/spellingachterstand, die blijkt uit een onvolledige en/of moeizame automatisering van het lees-/spellingonderwijs, ondanks goed onderwijs. De precieze oorzaak van dyslexie is wetenschappelijk nog niet aangetoond. Wel weten we dat dyslexie een grote invloed heeft op het algeheel functioneren van een leerling. De fonologische verwerking en toegankelijkheid van taalkennis is problematisch. Het vlot herkennen van de klankstructuur van woorden en het omzetten van schrift in klanken is lastig voor hen. Kinderen met dyslexie lezen daardoor vaak langzamer en maken soms ook veel fouten.

De stichting Dyslexie Nederland, 2008, hanteert officieel de volgende definitie:

“Dyslexie is een stoornis die gekenmerkt wordt door een hardnekkig probleem met het aanleren en/of vlot toepassen van het lezen en/of spellen op woordniveau.”

Als school stellen we ons tot doel om alle kinderen met lees- en spellingproblemen, dan wel dyslexie optimaal onderwijs te geven. We zijn van mening dat kinderen met dyslexie er baat bij hebben dat dit door een diagnosticus wordt vastgesteld. Een dyslexieverklaring geeft bepaalde rechten, geeft toegang tot vergoede behandeling en is vaak ook een stuk erkenning naar het kind toe. De school dient dan als poortwachter, want als school kunnen we alleen een vermoeden uitspreken van dyslexie en niet de daadwerkelijke diagnose vaststellen.

Voor meer informatie: www.stichtingdyslexienederland.nl

Enkelvoudige, ernstige dyslexie

Dyslexie komt in verschillende gradaties voor. Wanneer we in dit protocol of de bijlages spreken over dyslexie, dan bedoelen we de enkelvoudige, ernstige dyslexie, waarmee het kind in aanmerking komt voor de vergoedingsregeling dyslexie. Als school stellen we ons tot doel deze kinderen in een zo vroeg mogelijk stadium (dat is normaliter in groep 4), maar toch uiterlijk voor het verlaten van de basisschool te signaleren.

Een leerling mag in het kader van de vergoedingsregeling doorgestuurd worden naar de zorg wanneer hij volgens de norm op drie opeenvolgende toetsmomenten tot de zwakste 10% op lezen behoort (dus E-score) of wanneer hij tot de zwakste 16% op lezen (lage D-score) en de zwakste 10% op spelling (E-score) gerekend kan worden.

Voor meer informatie: www.balansdigitaal.nl

Goed lees- en spellingonderwijs

Op De Oostpoort werken we gedurende de gehele basisschoolperiode systematisch en doelgericht aan lees- en spellingvaardigheid in een rijke en stimulerende omgeving.

In de groepsplannen beginnende geletterdheid in groep 1-2 en (verkorte) groepsplannen aanvankelijk en voortgezet technisch lezen en spelling in groep 3-8 geven leerkrachten hoe de

instructie wordt afgestemd op de leerling, want niet ieder kind heeft baat bij dezelfde aanpak.

Binnen de lessen differentiëren ze in verschillende instructiegroepen, waardoor er rekening wordt gehouden met de instructiebehoeften van de leerlingen in de groep.

Om de instructiebehoefte te bepalen worden observatie- en toetsgegevens nauwgezet bijgehouden en vergeleken met eerdere momenten.

De toetskalender wordt daarvoor jaarlijks bijgesteld en de individuele toetsen van de kinderen en de groepsopbrengsten van lezen en spelling (bij de kleuters: beginnende geletterdheid) worden twee keer per jaar besproken in de groepsbespreking.

Begeleiding bij lees- en spellingproblemen

In iedere klas zullen altijd leerlingen zijn die meer aandacht vragen en baat hebben bij intensievere begeleiding. Zij profiteren nog onvoldoende van de uitbreiding in instructie- en oefentijd in de verlengde instructiegroep. Zij hebben baat bij meer specifieke interventies, individueel of in een klein groepje. In specifieke gevallen zal school ouders vragen om samen met hen met Bouw! te gaan werken, dus deels thuis en deels op school. Bouw is een interventieprogramma waarmee leesproblemen bij risicoleerlingen in groep 2 t/m 4 worden voorkomen. Het is een computerprogramma van Lexima (de expert op gebied van dyslexie en leesproblemen) waarin het kind leert, de tutor stuurt en de computer de weg wijst. School zal tutors zoeken om 2x 15 minuten op school te oefenen en ouders doen de andere 2x 15 minuten oefentijd thuis. In de praktijk komt het er op neer dat een kind gemiddeld anderhalf jaar met Bouw! werkt, totdat het een geautomatiseerde letterkennis en woordleesbeheersing heeft. Daarnaast zal de leerkracht in de groep de instructies uitbreiden met voor dit kind noodzakelijke interventies, bijvoorbeeld op gebied van spelling, letterkennis en leesmotivatie. Het totaal van deze interventies wordt nauwgezet beschreven in een individueel handlingsplan.

Begeleiding bij dyslexie tijdens en na behandeling

Als de lees- en spellingproblemen hardnekkig blijken te zijn en de achterstand niet kleiner wordt na de geboden extra begeleiding gedurende drie achtereenvolgende meetmomenten, zal de leerkracht samen met de ib-er een vermoeden van dyslexie uitspreken. School zal bij de gemeente een verzoek doen voor een dyslexieonderzoek. Alleen bij een diagnose van ernstige enkelvoudige dyslexie zal daarna een traject van vergoede gespecialiseerde behandeling volgen. In alle andere gevallen moeten ouders zowel het onderzoek als de behandeling zelf bepalen.

Zodra de behandeling start zorgt de groepsleerkracht dat er een goede afstemming is met de externe behandelaar. Goed lees- en spellingonderwijs blijft de verantwoordelijkheid van school, maar belangrijk is het dat de aanpak in de behandeling en op school elkaar versterken en op elkaar afgestemd zijn. Lees- en spellingvorderingen worden daarom uitgewisseld door behandelaar en leerkracht, op hoofdlijnen is iedereen op de hoogte van de aanpak en aanwijzingen uit het eindverslag van de behandelaar worden (deels) meegenomen in de onderwijsbehoeftes van de leerling, ook als de behandeling is afgesloten.

Professionalisering

Behalve op individueel niveau worden de lees- en spellingtoetsen ook op groeps- en schoolniveau geëvalueerd. Op deze manier krijgen we informatie over de kwaliteit van ons onderwijs. Bij tegenvallende resultaten kunnen aanpassingen in het onderwijsaanbod, zoals inhoud, frequentie van instructie en extra begeleiding nodig zijn. Deze tweejaarlijkse analyse van de opbrengsten wordt

hiervoor gebruikt. Deze wordt achtereenvolgens met het team, het MT en de MR besproken, met daaruit voortvloeiende acties voor het volgende schooljaar.

Werken met stappenschema's, begeleidingsplannen

Voor groep 1-2, groep 3-4 en groep 5-8 zijn op De Oostpoort stappenschema's ontwikkeld, waardoor op ieder moment in het schooljaar voor iedereen, leerkrachten, ouders en leerlingen duidelijk is wat er gebeurt in de leerlingzorg m.b.t. dyslexie en lees- en spellingproblemen.

Een kind kan op zijn vroegst halverwege groep 4 in aanmerking komen voor een dyslexieonderzoek. Vanaf het moment dat de verklaring en het onderzoek door ouders aan school zijn gegeven, worden ouders en het kind nauw betrokken bij datgene wat specifiek nodig is voor deze leerling om met zijn/haar dyslexie zo optimaal mogelijk de basisschool te doorlopen. Hierdoor wordt ook duidelijk wat de school wel en niet kan bieden en wordt de aangeboden zorg ieder jaar geëvalueerd met ouder, kind en leerkracht en zodoende continuïteit geborgd. De leerkracht gebruikt hierbij het Begeleidingsplan Dyslexie voor inzicht in alle mogelijk interventies en materialen.

Dyslexiekaart en dyslexiegroep

Voor het kind komen alle afspraken in een dyslexiekaart, zodat de leerling zich zelf ook bewust is van de compenserende en dispenserende rechten (en plichten) die hij/zij heeft. De ib-er organiseert jaarlijks een dyslexiegroep, waar kinderen van en met elkaar leren wat dyslexie betekent en hoe je er mee om kunt gaan.

Achtergrond literatuur

Het dyslexieprotocol van De Oostpoort bevat zo veel mogelijk de richtlijnen die het landelijk erkende Expertisecentrum Nederlands te Nijmegen aanbeveelt. De nadruk ligt op het handelingsgericht werken en daarvoor hebben we als school de 1-zorgroute gekozen en het werken met (verkorte) groepsplannen.

Gebruikte sites en boeken met actuele informatie over dyslexie, signaleren, begeleiden en diagnosticeren zijn:

Protocol Leesproblemen en Dyslexie, groep 1-2, Expertisecentrum Nederlands
Protocol Leesproblemen en Dyslexie, groep 3, Expertisecentrum Nederlands
Protocol Leesproblemen en Dyslexie, groep 4, Expertisecentrum Nederlands
Protocol Leesproblemen en Dyslexie, groep 5-8, Expertisecentrum Nederlands
(Alle vier aanwezig in onze orthotheek)

www.steunpuntdyslexie.nl

www.masterplandyslexie.nl

www.balansdigitaal.nl

www.stichtingdyslexienederland.nl

Bijlagen

Bij dit protocol horen de volgende vijf bijlagen:

Stappenschema groep 1-2

Stappenschema groep 3-4

Stappenschema groep 5-8

Dyslexieprotocol Oostpoort, bijgewerkt juni 2018

Begeleidingsplan Dyslexie

Dyslexiekaart